

STRESZCZENIE PRACY

SŁOWA KLUCZOWE: czasopisma pedagogiczne, bibliografia zawartości czasopisma, pedagogika, prasoznawstwo.

Niniejsza praca doktorska stanowi próbę opracowania monograficznego czasopisma „Szkoła Specjalna” – periodyku dostarczającego materiału do badań nad dziejami i organizacją szkolnictwa specjalnego, przemian w zawodzie nauczyciela specjalnego, stosowanych praktyk pedagogicznych i literatury pedagogicznej. Rozprawa stanowi oryginalne opracowanie humanistyczne mające charakter zarówno bibliologiczny, jak i historyczny. Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, załączników oraz bibliografii zawartości czasopisma. We wstępie autorka przybliży przedmiot rozprawy, jak również wykorzystaną metodologię oraz wyniki przeprowadzonej analizy i krytyki piśmiennictwa. Rozdział pierwszy pełni funkcję wprowadzenia do badań, w którym zaprezentowano teoretyczne zagadnienia czasopiśmiennictwa pedagogicznego, w tym: problemy terminologiczne, tło rozwoju czasopism pedagogicznych, klasyfikację prasy pedagogicznej, funkcję i cele tychże periodyków. Rozdział drugi przedstawia historię „Szkoły Specjalnej”, sylwetki redaktorów oraz fakty z życia wydawcy – Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej – zgodnie z cezurami czasowymi wyznaczonymi przez Jerzego Jarowieckiego, co umożliwi chronologiczne prześledzenie kolejnych etapów funkcjonowania periodyku. Rozdział trzeci omawia aspekty formalno-wydawnicze czasopisma, tj. szatę graficzną, format, paginację, objętość, nakład, cenę, kolportaż, reklamę, periodiczność, poligrafię. Rozdział czwarty szczegółowo przedstawia analizę zawartości treści badanego pisma. Zebrany materiał poddano podstawowej klasyfikacji stosowanej w pedagogice specjalnej, czyli według podziału na różne rodzaje niepełnosprawności. Materiał pozostający poza wyznaczoną klasyfikacją grupowano na podstawie zakresu podejmowanych działań pedagogicznych bądź tworzono nowe kryterium adekwatne do zebranego materiału. Uzupełnieniem rozdziału czwartego jest bibliografia zawartości „Szkoły Specjalnej”. Dodatek, do zasadniczej części dysertacji, obejmuje zasięgiem lata 1924-2017 i zawiera 4287 opisy pogrupowane zgodnie z klasyfikacją zastosowaną w rozdziale czwartym. Bibliografia ma na celu

dostarczanie informacji bibliograficznej o materiałach opublikowanych w periodyku według przyjętego zasięgu formalno-piśmienniczego. W zakończeniu autorka dokonuje podsumowania kluczowych aspektów prowadzonych badań, przedstawia perspektywy dalszych analiz oraz podejmuje próbę osadzenia „Szkoly Specjalnej” na tle pozostałych czasopism pedagogicznych o podobnym profilu tematycznym. Całość pracy dopełnia: aneks, bibliografia, wykaz załączników oraz indeks czasopism i nazwisk.

SUMMARY

KEY WORDS: pedagogical journals, bibliography of journal content, pedagogy, press studies research.

This doctoral thesis is an attempt to develop a monographic journal „Special School” - a periodical providing material for research on the history and organisation of special education, changes in the profession of a special teacher, applied pedagogical practices, and pedagogical literature. The dissertation is an original arts study having both bibliological and historical character. The thesis consists of an introduction, four chapters, an ending, attachments, and a bibliography of the journal content. In the introduction, the author introduces the subject of the dissertation, as well as the methodology used and the results of the analysis and criticism of the literature. The first chapter performs the function of an introduction to the research, which presents the theoretical issues of pedagogical journals, including terminological problems, the background of the development of pedagogical journals, the classification of pedagogical press, the function and goals of these periodicals. The second chapter presents the history of the „Special School”, profiles of editors and facts from the life of the publisher - Maria Grzegorzewska the Academy of Special Education - according to the time limits set by Jerzy Jarowiecki, which allows chronological tracking of the subsequent stages of the periodical's functioning. The third chapter discusses the formal and publishing aspects of the journal, i.e. graphic design, format, pagination, volume, circulation, price, distribution, advertising, periodicity, printing. The fourth chapter provides a detailed analysis of the content of the journal. The collected material was subjected to the basic classification used in special education, i.e. according to the division into different types

of disability. The material remaining outside the specified classification was grouped based on the scope of undertaken pedagogical activities or a new criterion adequate to the collected material was created. The fourth chapter is supplemented by the bibliography of the contents of the „Special School”. The appendix, to the main part of the dissertation, covers the years 1924-2017 and contains 4287 descriptions grouped according to the classification used in chapter four. Bibliography aims to provide bibliographic information about materials published in the magazine according to the accepted formal and literary scope. Finally, the author summarizes the key aspects of the research, presents perspectives for further analysis, and attempts to embed the "Special School" against the background of other pedagogical journals with a similar thematic profile. The whole work is completed by back matter: annex, bibliography, list of attachments, and index of magazines and names.